

Samsøgning – et varmt emne

Af Helle Lauridsen

Mange har det allerede – endnu flere er i gang med at implementere eller ønsker sig det brændende. Samsøgningsværktøjerne ses ofte som løsning på den stedse mere uoverskuelige navigation i informationsjunglen. Et interface, hvor alle bibliotekets elektroniske ressourcer kan søges under ét uden at låneren behøver at sætte sig ind i basernes indhold eller søgegrænseflade.

Helle Lauridsen
Sektionsleder for Tidsskriftsservice
Statsbiblioteket
hla@statsbiblioteket.dk

Men er det løsningen? Eller blot (endnu) et hjælpeværktøj? Og – hvordan vælger man hvilken model, man skal investere tid og kræfter i?

Jeg har i løbet af det sidste halve år beta-testet og er nu med til at implementere et enkelt produkt og har herudover forsøgt at sætte mig så godt ind i markedet og de forskellige løsningsmodeller, som det har været mig muligt. Løsningerne er mange, men kan groft inddeles i to overordnede grupper: Dem der integrerer data fra databaser og tidsskriftsmetadata i en stor samsøgningsdatabase (Elin – Lund og DADs – DTV) og dem der giver en overordnet ”paraply”, som så søger ned i de enkelte databaser, tidsskriftsartikler, ebøger mm. Det er strukturen i de sidstnævnte, jeg har kigget nærmere på og vil beskrive her.

I oktober 2005 var jeg med til at koordinere DEFFs seminar om samsøgning på Danmarks Biblioteksskole, hvor fem forskellige leverandører: Central Search fra Proquest, Searcher Analyser fra TDNet, EnCompass – Endeavour, MultiSearch – CSA samt Metalib – Fujitsu præsenterede deres programmer. De fleste af disse programmer er allerede under overvejelse/implementering på danske biblioteker.

Forretningmodelerne kan groft opdeles i to: Fra systeminstallationer med krav til den lokale IT om vedligeholdelse og med mange

muligheder for lokalt interface tilpasning til en årlig licens, hvor alt passes eksternt af leverandør med de mere begrænsede muligheder for lokal integration, som dette giver.

Systeminstallationer: Endeavour og Metalib, den bedst kendte af disse er Metalib forhandlet af Fujitsu, som også står bag Aleph og Sfx. Licensen til dette program, købes af det enkelte bibliotek, som så opsætter og tilpasser programmet lokalt i den lokale webstruktur. Licensen er et engangsbeløb, en anskaffelses-sum, og derefter betales der et årligt vedligeholdelsesbeløb. Programmets kan ligge på en lokal server, men kan også hostes hos Fujitsu.

Central Search, Searcher Analyser og Multisearch hostes alle eksternt. Opsætning, server, vedligeholdelse af programmet, opdateringer etc. betales som del af den faste årlige licens. Prisstrukturen er afhængig af antal brugere og antal opsatte baser, og varierer meget efter leverandør.

Søgegrænsefladerne er meget forskellige, især da mange af dem kan tilpasses i forskellig grad. Så vidt jeg ved, sender alle systemerne søgningen ned i de ønskede baser og er så sat op til at returnere et sted mellem 10 og 20 hits pr. database.

Men selvom søgeinterface, betalingsmodel og opsætning er forskellig, er selve ideen dybt inde i opsætningen måske ikke så forskellig? Hvad er det, som får samsøgningsværktøjerne til at samsøge?

Det er de såkaldte ”Connectors”. Samtlige systemer opererer med ”connectors”, er programmeret til at sende søgningerne korrekt ind i de enkelte databaser og derefter tilbage til samsøgnings modulet.

Disse connectors er efter min mening kernen i systemerne, den kerne der får systemerne til at virke som ønsket. De laves ofte af eksterne firmaer, som udelukkende koncentrerer sig om at udvikle selve metasøgningsprogrammet. En af de mest kendte leverandører er MuseGlobal, som f.eks. er underleverandør til både Metalib og MultiSearch. Connectorernes antal og kvalitet er alfa og omega for et velfungerende system: hver base, man ønsker at samsøge, kræver en connector, hvis de ikke allerede eksisterer, tager udviklingen tid og koster ofte ekstra og er den ustabil eller dårlig programmeret, gør det hele programmet utroværdigt.

Hvad er det, som får samsøgningsværktøjerne til at samsøge?

Før man beslutter sig...

En enkelt dags demonstrationer er sjældent nok til at kunne beslutte sig for hvilket et system, man ønsker at arbejde med, men for mig fik den i hvert fald spørgsmålene, man skal stille, til at stå lidt klarere:

Hvor megen tid og hvor mange penge vil man ofre på projektet?

Her er tid ikke bare tid, men også et valg mellem IT tid og bibliotekar tid – hvor mange ressourcer har man?

Og hvor meget skal systemet kunne integreres i den lokale webgrænseflade?

Og får man mere for flere penge og flere lokale ressourcer?

Kan systemet søge i alle slags baser Z39.50, web, xml?

Hvordan fungerer det daglige administrationsmodul?

Er det let at opsætte nye emnepakker?

At oprette nye ressourcer?

Hvilke Connectors findes allerede i systemet?

Kan man allerede fra begyndelsen søge de baser man ønsker?

Koster det ekstra at få udviklet nye?

Er søgeinterfacet intuitivt og kan det tilpasses bibliotekets andre tilbud?

Man kan læse mere om samsøgningsdagen på:
<http://snipurl.com/federated>

Præsentationerne for dagen ligger på <http://snipurl.com/irdd>

Et par af leverandørerne har åbnet for demoversioner på ProQuest:
http://demo.cs.serialssolutions.com/?SS_LibHash=KA9YH9GR5U
 Username/Pwd: sersol/search

CSA: www.csa.com/e_products/multisearch_login.php
 Username/Pwd: denmark/denmark123

Noget dagen ikke havde mulighed for at vise var, hvordan systemerne virker i den virkelige verden, med rigtige spørgsmål fra levende lånere, og her har jeg været så heldig at få lov at kigge lidt nærmere på flere systemer og har lært en del om samsøgnings ideens' svagheder og styrker.

Svagthed og styrker

For det første, ligeegyldigt hvor store mulighederne er for at præcisere sin søgning i samsøgningsprogrammet, er selve søgningen afhængig af, hvad den originale base giver af muligheder: hvilket betyder, at f.eks. keyword-søgning kun er mulig, hvis de originale databaser tillader det. Så glem alt om avancerede forfatter, titel, keyword, søgninger! Statsbiblioteket har f.eks. opsat alle vores online tidsskriftspakker som en emnepakke og mange af dem har kun et søgefelt – quicksearch.

Hvor godt beskriver en metasøgning litteraturen indenfor et emne? Når hver database er sat til at returnere mellem 10 og 20 hits til det fælles søgeresultat, vil det jo for nogen emner og databasers vedkommende være en promise af svarene og for andre måske alt – jeg har derfor hørt flere foreslå at bruge et samsøgningsværktøj som et skan over hvilke databaser, der er relevante at søge videre i (man kan se hvor mange hits der har været fra den enkelte database) og så fortsætte søgningen i dem.

Det kunne måske lyde som om, Metasøgning er for upræcist til at kunne give brugbare resultater, men med tidens voksende antal elektroniske adgange, som for både bibliotekarer og slutbrugere kan virke uoverskuelige og meget svært tilgængelige, giver det et hurtigt overblik over et nyt emne og en nem indgang til bibliotekets jungle af online ressourcer.